

OD REDAKCJI

Z początkiem 2023 r. nie nastąpiła niestety poprawa jakości tworzonego prawa. Wciąż jest ono obciążone osobliwościami i patologiami prawnymi z kończącego się okresu epidemii COVID-19. Można tu mówić o prawniczym *long-covid*. Sytuacji nie poprawia też trwający okres napięć związanych z konfliktem wschodnich sąsiadów Polski. W rezultacie potrzeba refleksji i namysłu nad obowiązującym prawem i praktyką jego stosowania jedynie wzrasta. Odpowiedzią na tę potrzebę są „Zeszyty Naukowe”.

Najnowszy numer kwartalnika otwiera artykuł dr Kamili Zarychty-Romanowskiej pt. „Radca prawny w postępowaniach prowadzonych przez »nowy« OLAF i EPPO”. Autorka przedstawia prawne wzmocnienie ochrony interesów finansowych Unii Europejskiej, rozwój prawa policyjnego i karnoskarbowego Unii Europejskiej.

Kolejny artykuł, poświęcony problematyce rekompensaty za koszty odzyskiwania należności, wyszedł spod pióra r. pr. Witolda Matejki. Przedmiotem rozważań jest ustanowione w ustawie o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych uprawnienie wierzyciela do żądania od dłużnika zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności. Jak wskazuje, znaczna część wątpliwości wokół rekompensaty – jej relacja do kosztów procesu, wartości przedmiotu sporu, kwestie naliczania odsetek i obrony dłużnika przed roszczeniem – wynika z faktu, że dotycząca rekompensaty regulacja prawna jest jednocześnie bardzo skromna i wysoce autonomiczna.

Kwartalnik kontynuuje cykl artykułów autorstwa dr Aleksandry Nowosad i dr. Piotra Poniatońskiego poświęcony niezwykle ważnym praktycznie, dla codziennego życia, zagadnieniom prawnym tzw. hałasu sąsiedzkiego. W najnowszym numerze są one przedstawiane z perspektywy odpowiedzialności cywilnoprawnej (przypomnijmy: w poprzednim Autorzy rozważali je na gruncie administracyjnoprawnym). Opracowanie to przysłuży się wszystkim, których prawo do odpoczynku zakłócanie jest bezprawnym hałasem. Zjawisko hałasu niestety narasta wraz z rozwojem cywilizacyjnym, za którym nie nadążają dotychczas odpowiednia regulacja prawna oraz reakcja judykatury.

Z perspektywy osób zaangażowanych w samorząd radców prawnych pożyteczny będzie artykuł dr. Jacka Piechy, dotyczy on bowiem skutków uwzględnienia przez wojewódzki sąd administracyjny skargi na sprzeciw Ministra Sprawiedliwości w sprawie wpisu na listę radców prawnych. Jak wskazuje Autor, właściwe organy samorządu radców prawnych w przypadku uchylecia sprzeciwu Ministra Sprawiedliwości zgłoszonego wobec wpisu na listę radców prawnych nie powinny w takim przypadku uznawać wpisu na listę za dokonany, a tym bardziej dopuszczać już wówczas do złożenia ślubowania.

Niesłabnące echa związane z katastrofą ekologiczną na Odrze i związane z tym pytania dotyczące zapewnienia wreszcie skutecznej ochrony prawnej przyrody znalazły odbicie w artykule prof. Adama Habudy pt. „Przyroda i jej elementy. Przedmiot ochrony prawnej czy podmioty prawa?”. Autor przedstawia w nim wątpliwości dotyczące idei nadania osobowości prawnej obiektom przyrodniczym w celu zapewnienia poszanowania ich potrzeb.

Wspomniane na wstępie problemy okresu pandemicznego stanowią przedmiot refleksji r. pr. Sławomira Czarnowa w artykule analizującym reakcję państwa na pandemię COVID-19 w kontekście porządku prawnego czasu epidemii i jego wpływu na prawa i wolności człowieka. Naukowy namysł nad patologiami tego okresu jest niezbędny, aby nie powtórzyły się w przyszłości, jak też aby naprawić dotychczasowe błędy. Jak wskazuje Autor, „władze wykonawcze, stosując środki przeciwepidemiczne, nie ustrzegły się aktów bezprawia, zarówno w sferze stosowania, jak i stanowienia prawa”.

Nie mniej istotna jest refleksja nad praktyką stosowania prawa przybierającą postać orzecznictwa sądowego. Wyrazem tego jest glosa Filipa Wolskiego do wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 kwietnia 2018 r., I AGa 109/18. W orzeczeniu tym stwierdzono, że w przypadku wniesienia powództwa o przyznanie prawa do przejęcia majątku spółki jawnej wspólnikowi, po którego stronie nie zaistniał powód rozwiązania tego podmiotu (art. 66 k.s.h.), niezbędne jest ocenienie przez sąd przyczyn, dla których złożono formalne oświadczenie o wypowiedzeniu umowy spółki jawnej, jak również merytorycznych powodów uzasadniających złożenie takiego oświadczenia. Sąd ten dodał też, że zbędne jest uzasadnianie wypowiedzenia umowy spółki jawnej. Jak wskazuje Glosator, stanowisko sądu umożliwia wykorzystanie instytucji przewidzianej w art. 66 k.s.h. w sposób pełny, nieprowadzący do absurdu poprzez uniemożliwienie wspólnikowi wystąpienia ze spółki jawnej, który nie ze swojej winy dąży do zakończenia jej działalności, z jednoczesną intencją kontynuowania dotychczasowo wykonywanej działalności w innej formie organizacyjnoprawnej.

W części „Inne” odnajdą Państwo wystąpienie byłego Rzecznika Praw Obywatelskich dr. hab. Adama Bodnara, prof. Uniwersytetu SWPS, pod znaczącym i zobowiązującym tytułem „Radca prawny jako obrońca zasady praworządności oraz praw podstawowych”. Ponadto mogą się Państwo zapoznać ze sprawozdaniem Karoliny Zapolskiej z 3. Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. „Ochrona praw przedsiębiorcy”, która miała miejsce 26 kwietnia 2023 r. w Białymstoku.

Numer tradycyjnie zamyka przygotowany przez Kacpra Milkowskiego przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego (za okres styczeń–kwiecień 2023).

Życzymy jak zawsze krytycznej i pobudzającej do polemik lektury!

W imieniu kolegium redakcyjnego
Tomasz Scheffler, Aleksander Jakubowski